

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-49>

УДК 336.67

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ПАРАДИГМИ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

CONTEMPORARY CHALLENGES OF THE CONCEPTUAL PRINCIPLES OF THE FORMATION OF THE STRATEGY FOR THE DEVELOPMENT OF THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF THE STATE'S ECONOMIC SYSTEM UNDER THE CONDITIONS OF THE TRANSFORMATIONAL CHANGE PARADIGM

Атамас Олександр Петрович

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7511-8586>

Atamas Oleksandr

Dnipro State Agrarian and Economic University

Трансформаційні перетворення сьогодення зумовлюють необхідність концептуальних видозмін та реалізації економічних зрушень в аспекті формування сучасних інноваційних концептуальних засад формування стратегії забезпечення ефективного розвитку інвестиційної привабливості. У матеріалах наукового дослідження висвітлено концептуальний аналіз наукової літератури щодо аспектів дослідження питання формування стратегії захисту економічної системи держави як вітчизняними, так і закордонним науковцями. Акцентовано окрему увагу на формуванні даних аналізу підходів до оцінювання ефективності механізму державного рівня реагування на загрози оточуючого економічного середовища, зосереджено увагу на формуванні трьох основних з них: правовий підхід, соціальний підхід та прагматичний підхід. У роботі розкрито коротку характеристику та основні відомості для кожного з означених підходів в цілому. Крім того, у роботі розкрито перелік основних факторів впливу на формування рівня інвестиційної привабливості національної економічної системи, що складається із факторів загального (прямого) та другорядного (опосередкованого) впливу на рівень інвестиційної привабливості економічної системи держави. Додатково у статті розкрито сутність та сформовано перелік особливостей стратегії розвитку інвестиційних ресурсів з метою забезпечення високого рівня інвестиційної привабливості економічної системи держави, наведено ієрархію формування інвестиційної привабливості національної економічної системи в контексті впливу аспектів основних глобалізаційних зрушень. У роботі наведено узагальнений перелік основних заходів щодо покращення рівня інвестиційної привабливості економіки України у 2023–2024 роках.

Ключові слова: стратегія, інвестиційна привабливість, парадигма, трансформаційні перетворення, розвиток, прогрес.

Today's transformational transformations necessitate conceptual changes and the implementation of economic shifts in the aspect of forming modern innovative conceptual foundations for the formation of a strategy for ensuring the effective development of investment attractiveness. In the materials of the scientific research, a conceptual analysis of the scientific literature regarding aspects of the research on the formation of a strategy for the protection of the economic system of the state by both domestic and foreign scientists is highlighted. Particular attention is focused on the formation of data analysis of approaches to evaluating the effectiveness of the state-level response mechanism to the threats of the surrounding economic environment; attention is focused on the formation of three main ones: a legal approach, a social approach, and a pragmatic approach. The work discloses a brief description and basic information for each of the mentioned approaches in general. In addition, the work reveals a list of the main

factors influencing the formation of the level of investment attractiveness of the national economic system, which consists of factors of general (direct) and secondary (indirect) influence on the level of investment attractiveness of the state's economic system. In addition, the article reveals the essence and forms a list of features of the strategy of development of investment resources in order to ensure a high level of investment attractiveness of the state's economic system, the hierarchy of the formation of the investment attractiveness of the national economic system in the context of the influence of aspects of the main globalization shifts is given. Thus, taking into account the above, it is necessary to create and use a state mechanism for prompt response to threats to the surrounding economic environment, namely, a strategy for protecting the country's economic system. However, taking into account the diversity of the direction of the formation of the methodological foundations of the strategy for the protection of Ukraine's economy in the conditions of digital transformation, it is necessary to introduce an innovative, new approach to assessing the degree of effectiveness of the state-level mechanism for responding to threats in the surrounding economic environment. The work provides a generalized list of the main measures to improve the level of investment attractiveness of the economy of Ukraine in 2023–2024.

Key words: strategy, investment attractiveness, paradigm, transformative changes, development, progress.

Постановка проблеми та її актуальність. Головним проблемним аспектом сьогодення, в умовах реалізації глобальних трансформаційних перетворень економічної системи держави, є відсутність можливості використання узагальненої методики оцінки рівня інвестиційної привабливості держави, що унеможлиблює формування її пріоритетних аспектів сталого економічного розвитку, розширення спектру міжнародної співпраці та забезпечення формування високого рівня конкурентоспроможності в сучасних умовах трансформаційних коливань. Нестабільність економічної системи України, особливо в умовах повномасштабного воєнного вторгнення, акцентує увагу на необхідності всебічного дослідження даного питання з метою надання характеристики основним векторам економічного розвитку у середньо- та довгостроковій перспективі. Формування високого рівня інвестиційної привабливості країни є запорукою її успішних рейтингових позицій на світовій арені, що зумовлює притоку додаткового інвестиційного капіталу, залучення додаткових закордонних інвесторів з метою реалізації комплексу проектів та програм макроекономічного рівня.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розкриття сутності та надання практичних рекомендацій формування високого рівня інвестиційної привабливості країни опікувалось безліч як вітчизняних, так і закордонних вчених-дослідників. Відтак, наприклад, Крихівська Н. О., Чернишова Г. М. [1], Небрат В. В., Корніяка О. В. [2], Панухник О. В. [3], Рзаєв Г. І., Вакулова В. О. [4], Швець Ю. О., Бурдило О. В. [5], Мельник А. В., Гук О. В. [7], Михайленко О. Г., Красникова Н. А. [8], Пурій Г. М. [9], Рощина Н. В., Борданова Л. С., Мілько І. В. [10] та багато інших.

Мета статті. Метою статті є проведення аналізу основних сучасних викликів концептуальних засад формування стратегії розвитку інвестиційної привабливості економічної системи держави в умовах парадигми трансформаційних перетворень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Визначення концептуальних засад основоположних підходів до оцінювання рівня ефективності механізму реагування на загрози оточуючого економічного середовища є пріоритетним завданням державного менеджменту. На сьогоднішній день у національній економічній системі існує три різноманітні підходи до оцінювання рівня ефективності механізму реагування на загрози оточуючого економічного середовища. Детальна інформація про них викладена на рис. 1.

Отже, формування стратегії захисту економічної системи країни є рушійною силою прогресивних економічних перетворень, що стає можливим виключно завдяки існуванню та використанню ефективних підходів щодо оцінювання ступеню ефективності функціонування механізму державного рівня реагування на загрози оточуючого економічного середовища.

Однак, вирішальну роль у даному контексті відіграють додатково й фактори впливу на формування рівня інвестиційної привабливості національної економічної системи. Безумовно, на сьогоднішній день існує неймовірне розмаїття означених факторів такого впливу, проте, – узагальнено їх можна поділити на дві ключові групи (рис. 2).

У контексті означених факторів впливу на формування рівня інвестиційної привабливості національної економічної системи необхідним є аналіз ієрархії формування інвестиційної привабливості національної

ПРАВОВИЙ ПІДХІД	Оцінюється наявність/відсутність правових порушень в системі захисту національної економіки
	Відомості: результати даних перевірки контролюючих органів
СОЦІАЛЬНИЙ ПІДХІД	Оцінюються відгуки громадян щодо функціонування системи захисту економіки
	Відомості: аналіз звернень громадян, скарги, експертні опитування громадської думки
ПРАГМАТИЧНИЙ ПІДХІД	Оцінюються кількісні/якісні показники функціонування системи захисту національної економіки
	Відомості: статистичні дані різного характеру щодо системи захисту економіки

Рис. 1. Основоволожні підходи до оцінювання ступеню ефективності функціонування механізму державного рівня реагування на загрози оточуючого економічного середовища

Джерело: узагальнено автором за матеріалами [4–8]

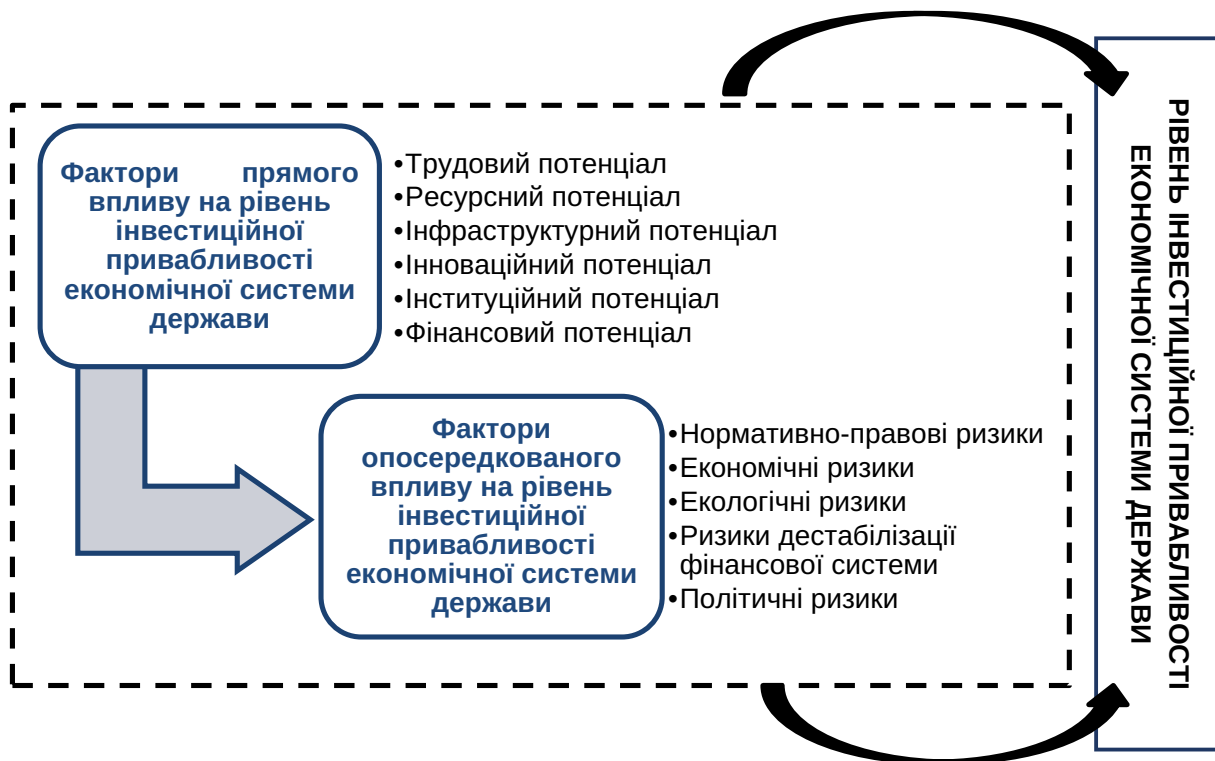

Рис. 2. Перелік основних факторів впливу на формування рівня інвестиційної привабливості національної економічної системи

Джерело: розробка автора

економічної системи в контексті впливу аспектів глобалізаційних зрушень (рис. 3).

З метою покращення інвестиційної привабливості України у період 2023–2024 рр. варто звернути увагу на наступні заходи (рис. 4).

Перспектива подальших досліджень направлена на вивчення питання платформізації економіки України в контексті формування стратегії її захисту. Синергетичний ефект трансформаційних перетворень у

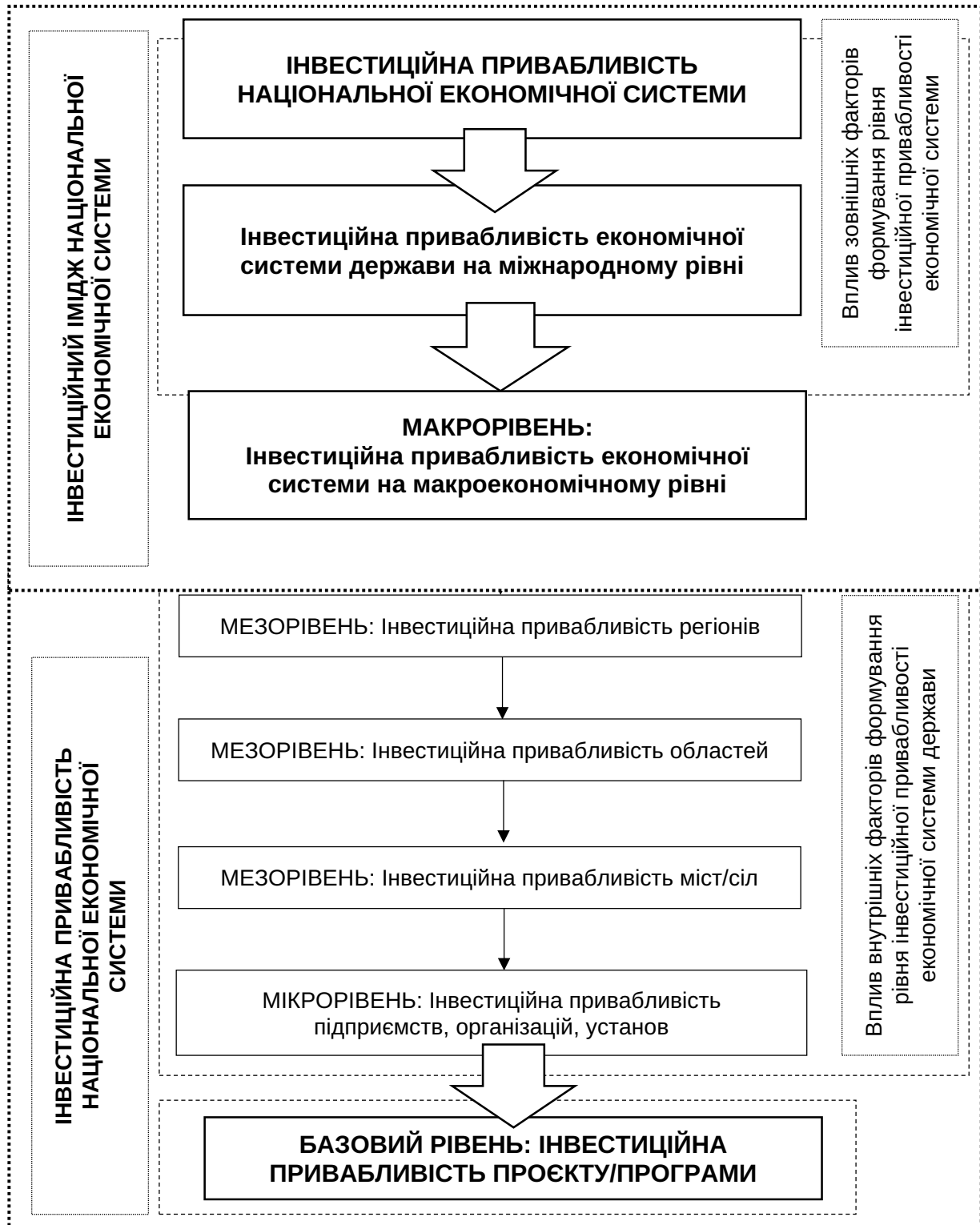

Рис. 3. Ієрархія формування інвестиційної привабливості національної економічної системи в контексті впливу аспектів глобалізаційних зрушень

Джерело: розробка автора

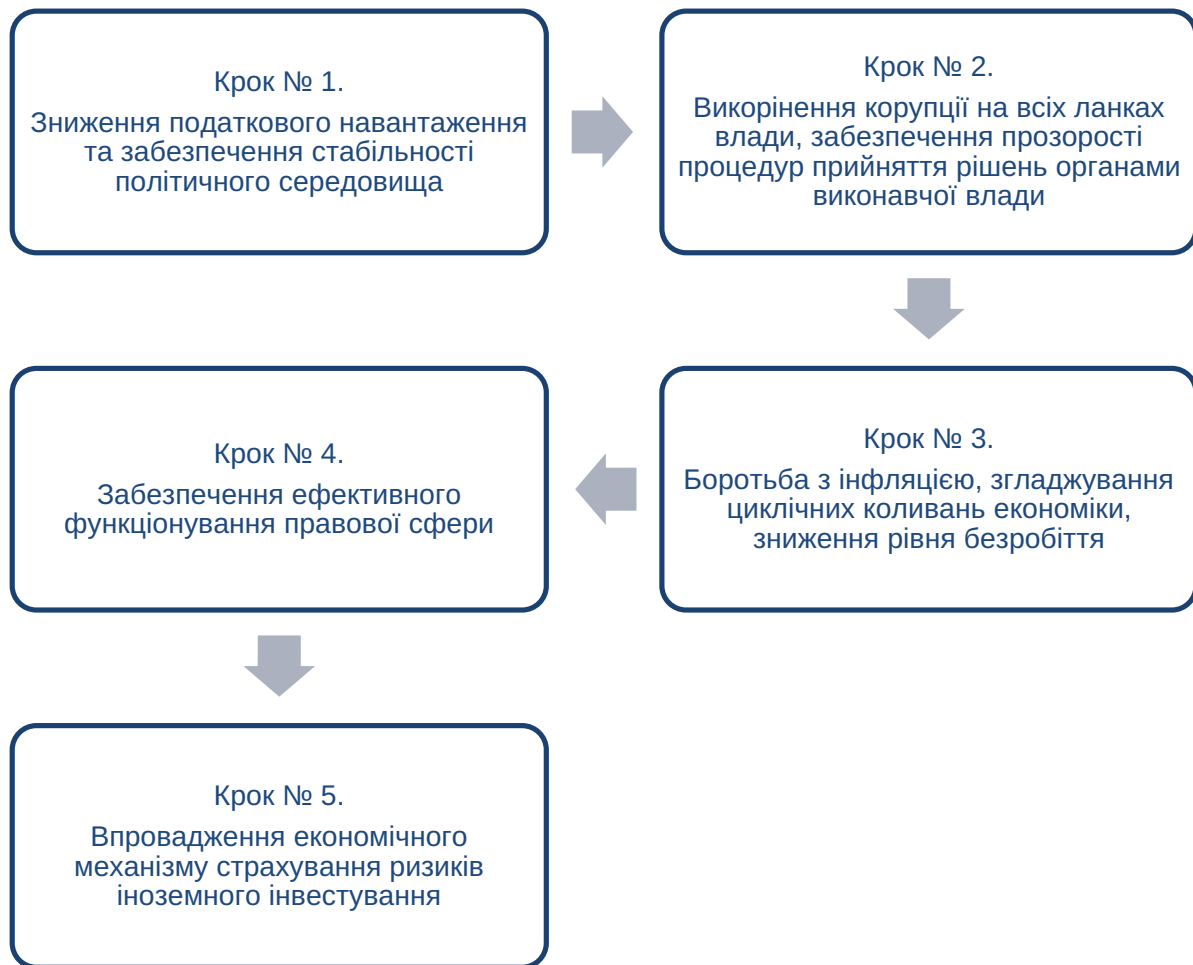

Рис. 4. Перелік заходів для покращення інвестиційної привабливості економіки України у 2023–2024 рр.

Джерело: розробка автора

сфері сталого розвитку економічної системи держави зумовлює необхідність моніторингу стану системи захисту національної економіки та визначення ключових аспектів прогресивних зрушень.

Висновки. Для подолання наслідків кризових явищ та розширеного відтворення в Україні необхідна активізація та збільшення інвестиційної діяльності, яка б забезпечувала це розширене відтворення постійним надходженням фінансових ресурсів. У результаті дослідження сучасного стану інвестиційної привабливості в економіці України можна констатувати, що динаміка індексу інвестиційної

привабливості економіки України знижується у період останніх років, що зумовлено впливом низки факторів зовнішньо- та внутрішньоекономічних перетворень, наслідками повномасштабного воєнного вторгнення на територію країни.

Підсумовуючи вищевикладене, стає очевидним, що визначення рівня інвестиційної привабливості є паралельним процесом до виконання інвестиційних досліджень та оцінки інвестиційного середовища на мікрорівні, що стане серйозним підґрунтям для підвищення інвестиційної привабливості в ринкових умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Крихівська Н. О., Чернишова Г. М. Інвестиційна привабливість України: основні проблеми та шляхи їх вирішення. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск № 9. С. 260–264.
2. Небрат В. В., Корніяка О. В. Особливості механізмів капіталоутворення та інвестування в Україні як чинник фінансових ризиків в умовах війни та післявоєнного періоду. *Грааль науки*. 2022. № 16. С. 31–34.

3. Панухник О. В. Війна та український бізнес. Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах. 2022. С. 32–34. URL: <https://cutt.ly/R6koKHf>

4. Рзаєв Г. І., Вакулова В. О. Методики оцінки інвестиційної привабливості на рівні країни та перспективи їх використання в економічному аналізі. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2016. № 3(1). С. 137–143.

5. Швець Ю. О., Бурдило О. В. Оцінка інвестиційного клімату в Україні: стан, проблеми та шляхи його поліпшення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Випуск 12, частина 2. 2017. С. 165–168. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12_2_2017ua/37.pdf.

6. Інноваційно-інвестиційна діяльність у національній економіці: сучасний стан та шляхи вдосконалення. URL: <https://cutt.ly/L6koSMv>

7. Мельник А. В., Гук О. В. Механізм забезпечення інноваційного розвитку на промисловому підприємстві. Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи : зб. тез доп. II Міжнарод. наук.-практ. конф. (Київ, 22 квіт. 2021 р.). Київ, 2021. С. 228–229.

8. Михайленко О. Г., Красникова Н. А. Вплив іноземних інвестицій на розвиток економіки України в умовах глобалізації. *Ефективна економіка*. 2020. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8046>

9. Пурій Г. М. Сучасний стан та основні тенденції залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України. *Інфраструктура ринку*. 2020. Випуск 44. С. 199–203.

10. Роцина Н. В., Борданова Л. С., Мілько І. В. Особливості залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України. *Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут"*. 2017. № 14. С. 126–132.

REFERENCES:

1. Krykhivska N. O., Chernyshova H. M. (2017) Investytsiina pryvabyvist Ukrainy: osnovni problemy ta shliakhy yikh vyrishennia [Investment attractiveness of Ukraine: the main problems and the ways of their solutions]. *Ekonomika i suspilstvo*, vol. 9, pp. 260–264.

2. Nebrat V. V., Korniiaka O. V. (2022) Osoblyvosti mekhanizmiv kapitaloutvorennia ta investuvannia v Ukraini yak chynnyk finansovykh ryzykiv v umovakh viiny ta pisliavoiennoho periodu [Peculiarities of mechanisms of capital formation and investment in Ukraine as a factor of financial risks in the war and post-war period]. *Hraal nauky*, vol. 16, pp. 31–34.

3. Panukhnyk O. V. (2022) Viina ta ukrainskyi biznes. Formuvannia mekhanizmu zmitsnennia konkurentnykh pozytsii natsionalnykh ekonomichnykh system u hlobalnomu, rehionalnomu ta lokalnomu vymirakh. Available at: <https://cutt.ly/R6koKHf>

4. Rzaiev H. I., Vakulova V. O. (2016) Metodyky otsinky investytsiinoi pryvabyvosti na rivni krainy ta perspektyvy yikh vykorystannia v ekonomichnomu analizi [Methods of assessing investment attractiveness at country level and prospects for their use in economic analysis]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, vol. 3(1), pp. 137–143. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2016_3%281%29__29

5. Shvets Yu. O., Burdylo O. V. (2017) Otsinka investytsiinoho klimatu v Ukraini: stan, problemy ta shliakhy yoho polipshennia [Assessment of the investment climate in Ukraine: the state, problems and ways its improvement]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, vol. 12(2), pp. 165–168. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_12%282%29__37

6. Innovatsiino-investytsiina diialnist u natsionalnii ekonomitsi: suchasnyi stan ta shliakhy vdoskonalennia [Innovation and investment activities in the national economy: current status and ways to improve]. Available at: <https://cutt.ly/L6koSMv>

7. Melnyk A. V. & Guk O. V. (2021) Mekhanizm zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku na promyslovomu pidpriemstvi. [The mechanism of providing innovative development at the industrial enterprise]. In O. Gavrysh, V. Dergachova (Ed.), *Proceedings from ISPCBIMPP' 21: II Mizhnarodna naukovopraktychna konferentsiia «Biznes, innovatsii, menedzhment: problemy ta perspektyvy» – II International Scientific and Practical Conference «Business, Innovation, Management: Problems and Perspectives»* (Kyiv, April 22nd, 2021) (pp. 228–229). Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, Publishing house «Politehnika».

8. Mikhailenko O. G., Krasnikova N. A. (2020) Vplyv inozemnykh investytsii na rozvytok ekonomiky Ukrainy v umovakh hlobalizatsii [The impact of foreign investment on the development of Ukraine's economy in the context of globalization]. *Efficient economy*, vol. 7. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8046>

9. Puriy G. M. (2020) Suchasnyi stan ta osnovni tendentsii zaluchennia priaykh inozemnykh investytsii v ekonomiku Ukrainy [Current state and main trends in attracting foreign direct investment into the economy of Ukraine]. *Market infrastructure*, vol. 44, pp. 199–203.

10. Roshchyna N. V., Bordanova L. S., Milko I. V. (2017) Osoblyvosti zaluchennia priamykh inozemnykh investytsii v ekonomiku Ukrainy [Features of attracting foreign direct investment into the economy of Ukraine]. *Ekonomichnyi visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy "Kyivskyi politekhnichnyi instytut"*, vol. 14, pp. 126–132.